

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 246. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299310401280/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

kan meget vel være forreformatørisk. Spor efter tidlige danske oversættelser af *Da pacem* findes i MDB II 158 lin 20f og IV 251 lin 1-2. – **46** *Orloffs* krigs. – **49** *bestaa* stå dig imod, holde stand mod. – **52** *Natten* om natten. – **53** *Wsamdræctighed* sphd. uemghed. – **55** *Simeons stand* jf. Lk 2.25-32 Udtryk for harmoni og afklaring i vished om alle frelsesforventningers opfyldelse.

13. En Bøn at bede om Affienen

8 *Engles* engles. – **9** *smædelig* forsmædelige, til spot. – **12** *Forlæn* forlen, giv. – **14** *Luff* legeme. – **18** *Creatur* skabninger. – **19-20** *Det hellige Kaarb staa* gammel folkelig tradition at stille korset, enten bogstaveligt som krucifiks eller billedligt om kraften i Jesu lidelse, som værn mod djævelen og alle fjender. Kendes fra *Dagvisen* Th. bl. 317r str. 4 (= Vb 36) og fra middelalderlig *bonnet*. f.eks. MDB II 31 lin. 5; IV 29 lin. 25f; 120 lin. 21f; 252 lin. 2f; 255 lin. 24; 256 lin. 3f; 371 lin. 5f. – **21** *fem Saar* nl. to i hænderne, to i fødderne og spydstikker i siden. I middelalderen var Kristus fem sår genstand for tilbedelse. Måske middelalderlig inspiration til denne del af aftenbønnen. I MDB nr. 185 og 462 påberåbes de fem sår i en daglig bøn, der ligesom nærværende bøn også befarer sig med dødsdagen og evigheden. – **22** *sunder* sund. – **25** *Credo* Jeg tror. Begyndelsesordet til og derfor også betegnelsen for den apostolske trosbekendelse.

Inspiration til første del af denne aftenbøn findes i prosaaftenbøn i *Rerav* ENDB bl. 18r og *Rerav* EIBb bl. 135v og i *Gryd* I bl. G 5r. Aftrykt *ArcheoSS* II 901. Samme bøn i udvidet form (med både engle og djævel) i *Andreas Musculus* *Beibuchlein*, Leipzig 1585 (ekspl. UB Lund) bl. B 4v »Gebet sich Gott zubefehlen, wenn man wil zu bette gehen«.

14. En anden Affien Bøn, vden Rijn

5 *nlkommer* nlhører med rette. – **7f** *Pile* *Dag* Ps 91,5. – **9** *som* sa sandt som. – **13** *Søffnen*, *Boder* ardsprog med rod i klass. græsk opfattelse, jf. *Holberg* *Ulysses* 5 akt 4. – **14** *Omkring giff* omgiv. – **17-19** *beskermne* *Kjølunge* Ps 91,4. *Matt* 23,37. parr. jf. *SthLpr* bl. 11 8v. – **19** *ufloge* ikke flyvedygtige; uslede, udg. U, se var. app., betyder fredløse. – **23** *befal* befaler, betror. – **23** *mine* N. | *mine* nærmeste. – **24** *Velfer* jf. 6,90. – **29f** *Beskermelse* *Slor* jf. Ps 91,1-2 i Chr. III. – **33** *Stat* stå. – **31** *sahg stund* jf. 6,96. – **32** *im Bekendelse* bekendelse af dig. – **33** *pnus longe* have langvarige dødsmerter. – **33f** *den sidste Basme* *Matt* 24,31; 1. Kor. 15,52. 1. Tess. 4,16-17. **34** *stare* var. jf. Ef 5,14. – **36** *delung hem* medlem af. – **37** *bescheder* velbygget.

15. Naar du legger dig til soffns

3-4 *O Gud*, *Våde* jf. 7,4-7. – **3** *Luff* pris. – **4** *Våde* ulykke. **7-8** *laie opugne* jf. 38 str. 7,2-4. – **8** *opugne* vågne. – **9** *Mu gode Engels* jf. *Matt* 18,10.

Ap.G.12,15 om engle som personlige beskyttere – 9 *uføyer* givet. – 11 *Thi* derfor.

16. En Bøn at bede om Mandagen

4 *dit Naffin* dit navn, til det himmelske fadernavn og de perspektiver, som faderbetegnelsen rummer. Også 26,5. Om påkaldelse af navnet og dets indhold også Ps 54,8 i Chr.III. Saa vil jeg, i takke dit Naffin HERRE. – 5 *Gaffuer* gaver – 6 *her til* indtil nu. – 7 *fungangne* forløbne – 8 *Legenlige* substantielle, håndgribelige (modsat åndelige). – 10 *til Luff* på legeme. – 11 *Thi* derfor. – 11 sandretteligt i enighed, tilsammen. – 13 *Fordad* tilgiv. – 17 hastig død jf.note 6,84. – 19 *forumstelig* med fornuft. – 20 *træks* takkes, være til behag. – 21 *Røgere* regér. – 22 *sta* dels enfoldigt, ærligt. Dels helt, aldeles. – 24 *Bouchdelse* velsignelse. – 25 *aldeis* altid, helt. – 29 *paar det sidste* til sidst.

17. En daglig velsignelse

2 *luse* lyse. – 2 *offuer* over. – 3-8 *GVD Fader, naade* jf.43 str.5-6. – 3 *All-soumægtigste* almægtigste. – 7 *i lige maade* ligeledes. – 8 *Raad* dommekraft, klogskab jf.7,27. – 10 *Bevare* bevar. – 13 *Marter* lidelse – 14 *Fordad* jf.16,13. – 15 *Banghed* ængstelse. – 16 *Trøste* trøst. – 17 *Rasens Blod* jf.8,13. – 18 *Gør* gør – 18 *mit Endeligt* jf.n.t.6,96-97. – 20 *Bod* trøst – 21 *Alltinges* alt – 21 *befaler* betror – 22 *miskundelig* nadig.

Inspiration til 17,1-10 kan være hentet fra »En kaart Bøn at bede huer Time naar Klocken slaa, RetavEjBb bl.A 6v »DV Hellige velsignede Trefaldighed, GVD Fader som mig ædelinge Menneske hafuer skabt, Guds Son som mig wile og arme hafuer igenløst, GVD hellig Aand som mig wærdige hafuer helliggjort, værdis Naadelige til, at forbarne sig i denne nærerendis Time, offer mig og alle Menneske, som i denne Time enten skulle leffue eller dø, GVD gifue os alle en salig og Naadelig stund, for Ieva Christi skyld, Amen.» En bearbejdet version af teksten i 17,3f afslutter Niels Heldvads Femten Meditations 1628, se Trædering, Litt.: Mallng VIII 92

17,11-22 minder om middelalderlige Jesusbønner med passionsaspekt som f.eks. MDB I 90,25 – 91,2. I samme bøn MDB I 91,6-10 findes passager beslægtet med 17,3-5.

18. Aliud

1 *Aliud* anderledes. – 5 *Vijfdom* visdom. – 5 *ophuse* oplyse – 8 opholde| holde oppe, give næring.

19. Et aabenbarligt Scriftemaal

1 *aabenbarligt* lydeligt udtalt, hørligt for alle. – 4 *besynnerligt* sær. – 5 *hafuer* har – 5 *Guds Bond* nadverbødet – 6 og 8 *Aff* ak. – 6 *leffuende* levende. –